

અનુપમની હે અમૃતધારા...

~ સદ્ગુરુ સંત પરમ પૂજ્ય અશ્વિનદાદા

શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજ મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા મંદિર મહોત્સવ
બુધવાર, ૮ જાન્યુઆરી ૨૦૨૦,
મંદિર મહોત્સવ માહાત્મ્ય દર્શન સભા, બ્રહ્મજ્યોતિ, મોગરી.

ગુરુસભાના બંને યુવાનોએ પ્રવચનમાં સાહેબદાદાની જીવનગાથા – હોસ્ટેલની રૂમથી શરૂ થયેલા મંદિર ને બ્રહ્મજ્યોતિ ઉપર નૂતન મંદિર સુધીની યાત્રા એમણે કરાવી ત્યારે પ.પૂ. અધ્યાત્માનંદ સ્વામીજી મને પૂછતા હતા કે, ‘તમે આ ઉંમરના હતા, ત્યારે આપું બોલતા હતા ?’ અને પછી પોતે જ ભાવ કરીને કહ્યું કે, ‘ટાંગા ધૂજતા હતા.’ આ બંને યુવાનોએ જે ઇતિહાસ આપણી સમક્ષ રજૂ કર્યો, એ પછી મારે શું વાત કરવાની એ બધું ભુલાઈ ગયું છે. યાદ રાખવા જેવા તો એક ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજ અને એમના તરફ સતત દષ્ટિ રાખીને જીવન જીવી રહેલા ગુરુહરિ પરમ પૂજ્ય સાહેબદાદા છે !

‘યુવાનો મારું હૃદય છે’ એ સૂત્ર આપી યોગીજી મહારાજે દેશની ઊછરતી યુવાનપેઢીના આત્મિક કલ્યાણ માટે અઠવાડિક સત્સંગસભાના સ્વાધ્યાયથી એનું ઉત્થાન કર્યું, એને પરિણામે અત્યારે આપણા આખા સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની વિવિધ શાખાઓમાં સત્સંગપ્રધાન જીવન જીવતો સમાજ તૈયાર થયો. મંદિરોનાં નિર્માણ સ્વામિનારાયણ ભગવાને કર્યાં. આપણે જે પરંપરાને અનુસરીએ છીએ તે શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમની ઉપાસનાની પરંપરાનાં મંદિરો શાસ્ત્રીજી મહારાજ, યોગીજી મહારાજ, પ્રમુખ સ્વામી મહારાજે કર્યાં. જે મંદિર સાથે જોડાયા એની સાથે સાથે તે સાધુની સાથે કે પ્રભુની સાથે જોડાયા. સાહેબદાદાના જીવનનો એક સાર તેઓ સતત ગુરુની સાથે, પ્રભુની સાથે જોડાયેલા રહ્યા.

બે વાતનો ઉલ્લેખ કરવાનું મન થાય છે. પ્રથમ જ્યારે કાકાજી, પપ્પાજી, હરિપ્રસાદ સ્વામીજીના વરદ હસ્તે મંદિરનું ખાતમુહૂર્ત થયું ને મંદિર કરવાનો રૂડો સંકલ્પ થયો ત્યારે સાહેબદાદાએ પોતાના ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજના પ્રાગટ્યસ્થાનમાં યોગીજી મહારાજનું નામ અને કામ થાય એવો ભાવ પ્રગટ કર્યો. ભક્તોએ એને સહજભાવે સ્વીકાર્યો અને એને પરિણામે કન્યા કેળવણીનું કામ ધારીમાં જસાણીદાદાનાં માર્ગદર્શનથી શરૂ થયું. સમય વીતતો ગયો, મંદિરો થતાં ગયાં, સાધુઓ ઉમેરાતા ગયા અને દેશ-વિદેશના હરિભક્તોનો હૃદયભાવ કે, ગુરુગાદી સ્થાન- બ્રહ્મજ્યોતિમાં સરસ મજાનું મંદિર થાય. ભક્તોનો એ સંકલ્પ ગુરુહરિ સાહેબદાદાએ

સ્વીકાર્યો, માન્ય રાખ્યો અને આપણા સૌના માટે, આપણા સૌનુંય સામૂહિક ઉત્થાન કરવા માટેનો એમણે અદ્ભુત પરિશ્રમ અને દાખડો કર્યો. આજે જે આનંદ છે, ઉદ્દાસ છે, ઉમંગ છે, ભક્તિ છે ને માહાત્મ્ય છે ; એ એમની તપશ્ચર્યાનું ફળ છે. એમના પર એમના ગુરુહરિ ગુરુદેવ યોગીજી મહારાજે કરેલી અસીમ કૃપાનું પરિણામ છે.

જ્યારથી બ્રહ્મજ્યોતિમાં મંદિર કરવાની વાત કરી-મંદિર કરવું એવો ઠરાવ થયો, સ્વીકાર થયો ત્યારથી સાહેબદાદાના મનમાં તો ધારી જ હતું. યોગીજી મહારાજના પ્રાગટ્યસ્થાનની મૂળભૂત જગ્યા પર એ સમયના સંતો અને કાર્યકર્તાઓએ હોલ બનાવીને ઠાકોરજી પધરાવ્યા અને વર્ષો સુધી ત્યાં સત્સંગ ચાલ્યો. અમે વારંવાર ધારી દર્શન કરવા જઈએ ત્યારે ત્યારે સાહેબદાદા હૃદયનો ભાવ વ્યક્ત કરતા કે, યોગીબાપાના પ્રાગટ્યસ્થાનને એવું ને એવું સાચવ્યું હોય તો કેટલું સરસ ! અને જે મ હોંસ્ટેલના મંદિરમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા કરવા માટે પ્રમુખ સ્વામી મહારાજ પધાર્યા, તેમ પ્રમુખ સ્વામી મહારાજ અને સંતોએ સાહેબદાદાનો સંકલ્પ ઝીલ્યો-સ્વીકાર્યો અને આજે ધારી મંદિરે દર્શન કરવા જઈએ ત્યારે યોગીબાપાના પ્રસાદીસ્થાનના-પ્રાગટ્યસ્થાનના એ મકાનનાં તે સમયની રચના પ્રમાણે સુંદર દર્શન કરવાનો આપણને લાભ મળે છે.

‘મારા ગુરુ’નું સતત અનુસંધાન, નવધાભક્તિમાં એમની સતત સ્મૃતિ, સ્મરણ અને એમનું જ શરણ સ્વીકારીને પોતાના જીવનને સમર્પિત કરવાનો શિષ્યભાવ સાહેબના જીવનમાં દેખાય છે. એટલે જ્યારે મંદિરનિર્માણ માટે જુદા જુદા વિચારો રજૂ કરવામાં આવ્યા ત્યારે પણ સાહેબના હૃદયે એમના ગુરુદેવનું પ્રાગટ્યસ્થાન ધારી, જ્યાં પ્રમુખ સ્વામી મહારાજે સુંદર મજાના મંદિરનું નિર્માણ કરીને યોગીબાપાની પ્રતિમા પધરાવી છે - એવું ધારી જેવું મંદિર આપણે અહીંયાં આપણા બ્રહ્મજ્યોતિ પરિસરમાં કરીએ ; એવી સાહેબની ઈચ્છા, સાહેબને એમના ગુરુદેવ માટેનો ભાવ !

ગુરુભક્તિ સ્વરૂપે સૌએ એ ભાવને સ્વીકારી માન્ય રાખ્યો. પણ વિવિધ પ્રશ્નો અને મનમાં ઊભી થતી વિવિધ પ્રકારની શંકાઓની જ્યારે સાહેબદાદા સમક્ષ રજૂઆત થાય ત્યારે સાહેબનો એ જ ભાવ ! નાનામાં નાના સાધકનું પણ કાંઈ સૂચન આવે કે, ‘આવું હોવું જોઈએ, આવું કરવું જોઈએ.’ ત્યારે બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજની આજ્ઞાનું પાલન જે ભાવથી કર્યું તે જ ભાવથી સાહેબદાદાએ પોતાના શિષ્યો, સેવકોની વાત પણ શાંતિથી સાંભળી અને સૌનાય મનના ભાવોને શાંત કરીને ગુરુમાં અને પ્રભુમાં જોડવા માટે વિશેષ જપયજ્ઞની આજ્ઞા કરી. અને પોતે સાથે બેસીને સંતો-ભક્તો પાસે જપયજ્ઞ કરાવ્યો ને સમજ

આપી કે, ‘પ્રભુની જે ઈચ્છા હશે એ પ્રમાણે થશે. આપણે ક્યાં કરવું છે ? એમને બિરાજમાન થવું છે.’ જેમ એક સામાન્ય ગૃહસ્થને પોતે રહેવાનું હોય તો પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણેનું મકાન પ્લાન કરે અને એ પ્રમાણે મકાન બનાવે, એ પ્રકારની એમાં સુવિધાઓ વસાવે. તો જ્યાં ખુદ પોતે ઠાકોરજી બિરાજમાન થવાના હોય, તો એ કાર્ય પણ ઠાકોરજી પોતે જ કરે એવી અચળ શ્રદ્ધા અને નિષ્ઠાના ભાવથી એ પોતે તો જીવ્યા પણ પોતાની સાથેના સાધકો અને સેવકોને પણ એ ભાવમાં લઈ આવ્યા ; તો એ મંદિર નિર્માણ સાથે સાથે થતું ગયું. અંતે સૌએ પોતપોતાના ઠરાવો મૂકીને સાહેબની ઈચ્છા હોય તે પ્રમાણે કરવું છે તે ભાવ કર્યો. અને સાહેબની ઈચ્છા છે કે, ઠાકોરજી જે કરાવે એ કરવું છે.

જ્યારે મંદિર નિર્માણનું કાર્ય ચાલતું હતું ત્યારે દેશ અને વિદેશના અનેક ભક્તો આવતા ને ધીમી ગતિથી ચાલી રહેલા કામને માટે સ્વાભાવિક તેમને શંકા થતી. ત્યારે પણ સાહેબદાદાએ આ જ સંકલ્પને સૌની પાસે પકડાવી રાખ્યો. મંદિર પાષાણનું, મૂર્તિઓ પાષાણની અને ધાતુની ; પરંતુ, એ મૂર્તિઓને માટે જ્યાં સુધી સાક્ષાત્ પ્રભુ છે એવો ભાવ ન થાય ત્યાં સુધી આપણું મંદિર પણ અધૂરું. અને એ રીતે અધૂરા રહેલા - એટલે કે બાંધકામમાં હજુ કેટલીક બાબતો કલા-કારીગરી અને

સુશોભન બાકી છે ત્યારે સાહેબદાદાએ તો નિશ્ચિત સમયનો સમૈયો એ જ પ્રમાણે ચાલુ રખાવ્યો. તેથી આજે આપણે સર્વે એ ઉત્સવમાં ઉપસ્થિત રહીને એની માહાત્મ્યગંગામાં, ગુરુ-ભક્તિમાં સ્નાન કરી રહ્યા છીએ. આ પણ આપણા જીવનનું એક બહુ મોટું અને સુખદ સંભારણું બની રહે એવી પ્રાર્થના છે !

મંદિર પૂરું થશે એટલે તેનું બાંધકામ પૂરું થશે. ખૂટતા પથ્થરો આવતા જશે અને ગોઠવાતા જશે. એની સાથે સાથે મારા હૃદયમાં પણ – મનુષ્ય શરીરના માધ્યમ દ્વારા વિચરતું ગુરુનું પરમ તત્ત્વ, પ્રભુને ધારક ગુરુનું પરમ તત્ત્વ એ સદાય નિર્દોષ છે, દિવ્ય છે અને એમના સંબંધવાળા સર્વે ભક્તોનો સહજ ભાવથી સ્વીકાર છે; એવો ભાવ જે દી થશે તે દી આ હૃદયમંદિરમાં પણ પ્રભુ પધાર્યા અને મંદિર પૂરું થયું ! અનેક જન્મોની આ યાત્રા – કોઈક જન્મે પાયા ખોદાયા, કોઈક જન્મે એ પુરાણા, કોઈક જન્મે એમાં ચણતરો થયાં; એમ અનેક જન્મોની યાત્રામાં પ્રભુ અને ગુરુનું પરમ તત્ત્વ સતત આપણી સાથે રહ્યું અને આપણું કામ આગળ વધતું ચાલ્યું.

આ ભવિષ્યની પૂર્ણતા – આપણે ક્યાં પહોંચ્યું છે ? તો બ્રહ્મરૂપ થઈને પરબ્રહ્મની ઉપાસના ! આ ઉપાસનાના સનાતન સિદ્ધાંત માટેનો સરળ માર્ગ ગુરુહરિ શાસ્ત્રીજી મહારાજે, યોગીજી

મહારાજે અને અમારા સમયનાં ગુણાતીત સ્વરૂપો – કાકાજી, પપ્પાજી, સ્વામીજી, સોનાબા, શાંતાબેન કે જેમની સાથે અને જેમના ખોળામાં જીવવાનો અમને અદ્ભુત લાભ મળ્યો ! એમણે જે સમજાવ્યું અને જે દઢતા કરાવી એ દઢતા પ્રમાણે ‘હું મંદિરનો અને મંદિરમારું’ એ ભાવ જે દિવસે થયો તે દિવસે પ્રભુના સદેહે વિચરતા જંગમતીર્થ મંદિરને વિશે આપણે સંપૂર્ણપણે જોડાઈ ગયા.

કોઈપણ ધર્મ-સંપ્રદાયના આધાર-સ્તંભો – એના માટેની આપણી નિષ્ઠા અને શ્રદ્ધાની પુષ્ટિ કરવા માટે સ્થાવર મંદિર, મંદિરમાં પધરાવેલી આપણા ઈષ્ટદેવની મૂર્તિ, એ મૂર્તિને જપવા માટેનો આપણો ઈષ્ટ મંત્ર કે જે આપણા પ્રભુએ સ્વયં પોતે ‘સ્વામિનારાયણ’ મંત્ર આપ્યો – એ મંત્ર અને પ્રભુનું માહાત્મ્ય સમજવા માટેનાં શાસ્ત્રો-ગ્રંથો અને સૌનાય આધારસ્વરૂપ ભગવાનનું પ્રગટ સ્વરૂપ – બ્રહ્મસ્વરૂપ સંત – ગુણાતીત સંત ! ‘હું મારા ગુણાતીત સંત દ્વારા સદાય તમારી વચ્ચે રહીશ’ – એવા આશીર્વાદ આપીને સ્વામિનારાયણ ભગવાને તો ત્યાં સુધી કીધું કે, ‘તમે એને જેવા માનશો એવા તો અમે તમને બનાવી દઈશું.’ આ સ્થાવરતીર્થ અને જંગમતીર્થનો મહિમા ! એ જંગમતીર્થને આપણે જીવતું જાગતું મંદિર માનીશું તો પાષાણના મંદિરમાં પધરાવેલી

પાષાણની મૂર્તિઓમાં પ્રાણ પણ જીવંત થશે અને મારા હૃદયના ધબકાર સાથે એ એકરૂપ એકાકાર બનશે; આ મહિમા !

પોષ સુદી પૂનમનો દિવસ ગુરુવર્ધ સાહેબદાદાએ નક્કી કર્યો. કાકાજી-પપ્પાજીએ આ દિવસે સૌ પ્રથમ અમને વ્રત આપ્યું. બ્રહ્મસ્વરૂપ યોગીજી મહારાજનો સંકલ્પ – વસ્ત્રથી ભગવા સાધુ નહિ, પણ હૃદયથી ભગવા સાધુ કરવા છે. એ પ્રમાણે હૃદય ભગવું કરવું, ભગવદ્ ભાવમાં સદાય રહેવું, ભગવદ્ સત્તાનો સ્વીકાર કરવો અને સર્વત્ર ભગવદ્ ભાવનાં દર્શન કરવાં; એ હૃદયનો ભગવો ભાવ છે. ભગવાં વસ્ત્રો એક આશ્રમ મર્યાદા આપે છે, એની સાથે સાથે વ્રતધારણનો સંકલ્પ પણ એક પ્રતિબદ્ધતા આપે છે. પોષ સુદી પૂનમ – ગુણાતીતાનંદ સ્વામીનો દીક્ષા દીન. એ વ્રતધારી સાધકો માટેનો વ્રતધારણ દિન, સંકલ્પ દિન પસંદ થયો અને એ પ્રમાણે નવા ચુવાનો આ નારાયણી સેનામાં જોડાતા ગયા. એ જ દિવસે પાષાણની પ્રતિમામાં ને ધાતુની પ્રતિમામાં પ્રભુના પ્રાણનો સંચાર થાય તેવી મૂર્તિ-પ્રતિષ્ઠાનો પોષ સુદી પૂનમ, ૧૦ જાન્યુઆરી ૨૦૨૦ના મંગલ ઉત્સવમાં આપ સર્વ ઉપસ્થિત રહેશો અને અમ સર્વ સંતોની હોંશ અને ઉમંગને વધારશો. આપે જે પ્રકારે સેવાઓ કરી, સમર્પણભાવ કર્યો, આ ઉત્સવમાં અમારી સાથે જોડાઈને એને મહા-

ઉત્સવ-જીવન સંભારણું બનાવવાનો જે આપે અમારી ઉપર અનુગ્રહ ને કૃપા કરી; એ બધું જ મંદિર છે, મંદિરના ભાગ રૂપ છે.

સાહેબદાદાએ સાધક-સેવકોને સૂત્ર આપ્યું છે : ‘ભગવાનના ભક્તોની ભગવાનના ભાવથી સેવા કરવી.’ હૃદય ભગવું થાય તો જ આ થઈ શકે છે, નહિતર ત્યાં સુધી દેહ અને પ્રકૃતિ દેખાય છે, સ્વભાવ, ટેવ-કુટેવ દેખાય છે. આ ભાવ સુધી મંદિરને પૂરું કરવાનો સંકલ્પ લઈને ગુરુહરિ સાહેબદાદા આપણા સૌનાથ હૃદયસિંહાસન ઉપર બિરાજવાની જગ્યા કરી રહ્યા છે. યોગીજી મહારાજ પોતાના યુગકાર્યને આ નૂતન માર્ગે આગળ વધારવા માટે સેંકડો યુવાનોમાંથી જશુભાઈને પસંદ કરે છે; એ જૂની વાતો, જૂના પ્રસંગો ઊછરતી યુવાનપેઢી આપણને કહે છે એ આપણી ખાનદાની છે, આપણા સંસ્કાર છે, આપણું ગૌરવ છે. અને એ ગૌરવવારસો વધારવાની આપણા સૌની સામૂહિક ગંભીર જવાબદારી છે. જે રીતે ગુરુહરિ સાહેબદાદાએ પોતાના શિષ્યત્વને દીપાવ્યું એમ આપણે સૌ ભક્તો, અનુયાયીઓ, શિષ્યો અને સાધકો ગુરુ પ્રત્યેની, પ્રભુ પ્રત્યેની આપણી ભક્તિના ભાવને, શરણાગત-ભાવ-શિષ્યત્વભાવને સદાય જાગ્રતતાથી હૃદયને વિશે ધારણ કરી રાખીએ !

સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની પરંપરા પ્રમાણે એક ભક્ત જ્યારે બીજા ભક્તને મળે છે ત્યારે હૃદયવંદનાના હાથ જોડીને દસેય ઇન્દ્રિયોથી પ્રણામ કરી મસ્તક નમાવીને ભાવપૂર્વક ‘જય સ્વામિનારાયણ’નો ઉદ્ઘોષ કરે છે. મારા હૃદયને વિશે – તમારા હૃદયને વિશે – સર્વના હૃદયને વિશે રહેલા એ પ્રભુનો હંમેશાં જયઘોષ થતો રહે તો મારા સ્વભાવ, પ્રકૃતિ કાંઈ-કશું રહેતું નથી. આપું ઓગળી જવાનું, ખપી જવાનું, ખોવાઈ જવાનું આપણે જાતે પસંદ કર્યું છે. ત્યારે ગુરુની કૃપા આપણા ઉપર સતત આ રીતે વરસતી રહે. સાહેબદાદા કહે છે એમ, આ વર્ષે દોઢ સો ટકા વરસાદ વરસ્યો – જોઈએ એના કરતાં પણ વધારે વરસાદ વરસ્યો. તો આજે અમ સૌ ભૂલકાંઓની આપના શ્રી ચરણોમાં પ્રાર્થના છે કે, આપનો રાજીપો પણ એવો વરસાવો કે, ઘાસ-ફૂસ-કચરા સબ સાફ હો જાય. અંતર યોખ્ખું થાયકે જેથી પ્રભુને બિરાજવાની જગ્યા પવિત્ર થાય. આ શુદ્ધ ઉપાસનાનો પાયો છે મહિમા. એ મહિમા અત્યારે તો છે, પણ જીવનવ્યવહારની સર્વ બાબતોમાં અને પ્રાણપ્રતિષ્ઠા થાય પછી અર્હીયાંથી વિસર્જિત થઈએ ત્યારે પણ એ મહિમાનો સંદેશ લઈને જઈએ.

સ્વામિનારાયણ ભગવાને ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભક્તિની વાત સમજાવી છે. ભક્તિ એકલી નહિ, પણ

માહાત્મ્યચુકત ભક્તિ અને યોગી-બાપાની ભાષામાં લુખ્ખી ભક્તિ નહિ, પણ ચીકટવાળી ભક્તિ. તે જ્યારે અસાધારણ પ્રેમથી તમારી સાથે જોડાઈ જવાય ત્યારે ચીકટવાળી ભક્તિ થાય. અને તમે અમને સૌને પ્રભુની સાથે જોડી દો ત્યારે એ ભક્તિ કરેલી એનો પૂર્ણ સંતોષ, આનંદ અને સમાધિસુખ પ્રાપ્ત થાય. યોગીબાપાનું સૂત્ર : ‘સંપ, સહૃદભાવ અને એકતા.’ જો આ ભાવમાં રહીશું, આ ભાવથી જીવીશું અને માહાત્મ્યસ્વરૂપ એવા પરમ પૂજ્ય શાંતિદાદાની પ્રાર્થનાના શબ્દોનો આધાર લઈશું તો સતત એ સાથે રહેશે અને એની સ્મૃતિ સતત સચવાયેલી રહેશે.

ઉપાસનાનો સિદ્ધાંત – ગુરુની સ્મૃતિ અને પ્રભુના નામનું સ્મરણ અખંડ કરતા રહીએ તો આપ જે અમારા માટે દાખડો કરી રહ્યા છો, આટલું તપ કરી રહ્યા છો, સાથે સાથે વિના કારણે-અકારણીય આપનો અનુગ્રહ ને કૃપા પણ સતત અમારી ઉપર વરસાવી રહ્યા છો; તો અમારાં પાત્ર છતાં રહે અને આપની દિવ્યતાનો અમે સ્વીકાર કરીને નમ્રભાવ-દાસભાવ-સેવકભાવથી આપની સાથે અને આપના સંબંધવાળા સૌની સાથે જીવીને જીવનને કૃતાર્થ કરીએ એવી મંગલ કૃપા કરો એ જ પ્રાર્થના !

જય સ્વામિનારાયણ. ◆